

20.06.2023

Asia/7

§ 97

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Petra Malinin ym. valtuustoaloitteesta saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti yksimielisesti panna asian
pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Sini Perho, suunnittelija, puhelin: 310 71596
sini.perho(a)hel.fi
Tiina Larva, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 85098
tiina.larva(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.03.2023 Malin Petra Aloite saamelaislasten ja roma-
nilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan näkökulmasta saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvä aloite on tärkeä ja liittyy erityisesti vapaa-aikaa koskevien toimenpiteiden osalta toimialalla tehtävään työhön ja sen kehittämiseen. Toimialalla tunnustetaan pääkaupunkiseudulla asuvien romanien ja saamelaisten tarpeet kulttuurinsa ja kielensä elinvoimaisuuden säilyttämiseen sekä oikeuksiensa ja hyvinvointinsa edistämiseen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala onkin jo tehostanut yhteydenpitoa ja yhteistyötä romanijärjestöjen kanssa ja tulee toteuttamaan Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuosituksia. Romaniväestön kanssa on tehty työtä jo pidemmän aikaa erityisesti nuorisopalvelukokonaisuudessa. Toimialalla

on suunnitteilla yhteistyön tiivistäminen myös saamenkielisen väestön edustajien kanssa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että tuoreisiin lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiin liittyen kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romani-lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen. Romanijärjestöjen edustajien ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ensimmäinen yhteistyötapaaminen järjestettiin 17.4.2023. Tapaamisessa keskusteltiin yhteistyötarpeista sekä käytännön toimenpiteistä järjestöjen ja toimialan välisen yhteistyön tiivistämiseksi. Tapaamisessa oli mukana seitsemän romanijärjestöjen ja -hankkeiden edustajaa, kymmenen toimialan edustajaa (edustettuina nuorisopalvelukokonaisuus, kirjastopalvelukokonaisuus, kulttuuripalvelukokonaisuus, liikuntapalvelukokonaisuus sekä hallinto- ja tukipalvelukokonaisuus) sekä yksi Aluehallintoviraston edustaja. Vastaava tapaaminen sovittiin järjestettäväksi vuosittain.

Yhteistyötapaamisessa Aluehallintoviraston edustaja esitteli Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen kehittämiseen liittyviä toimenpidesuosituksia. Lapsiasiavaltuutetun laatiman romanilapsia koskevan selvityksen toimenpide-ehdotukset ovat osin päällekkäisiä tai limittäisiä Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuosituksien kanssa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on sitoutunut Helsingin kaupungin palvelujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toimenpiteisiin vuosille 2022–2025. Toimialan yhdeksi kehittämiskohteeksi on asetettu häirinnän ehkäiseminen ja julkisen tilan turvallisuuden edistäminen. Tätä edistetään toimenpiteellä, jonka tavoitteena on ottaa turvallisemman tilan periaatteita käyttöön nuoriso-, kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalvelukokonaisuuksien toimipaikoissa niin, että asiakkaille suunnatut turvallisemman tilan periaatteet tulevat olemaan vuonna 2025 käytössä ainakin 20 toimipaikassa tai yksikössä, vähintään kolmessa jokaisessa palvelukokonaisuudessa.

Jo edellisen valtuustokauden aikana otettiin käyttöön asiakkaille suunnatut turvallisemman tilan periaatteet keskustakirjasto Oodissa. Nuorisopalvelukokonaisuudessa periaatteet on laadittu tai niitä ollaan parhaillaan tekemässä kaikissa työyhteisöissä. Liikuntapalveluiden osalta periaatteet on tähän mennessä otettu käyttöön Yrjönkadun uimahallissa tammikuussa 2023.

Helsingin kaupunki on mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallissa. Onnistuneesta kehittämistyöstä Unicef voi myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan yhdessä Unicefin kanssa kesällä 2024. Yksi keskeinen tavoite on lasten ja nuorten kanssa työskentelevien osaamisen vahvistaminen

lapsen oikeuksista, jota toteutetaan kansallisen lapsistrategian tuottamien koulutuksien avulla. Lasten ja nuorten osallisuuteen sekä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten huomioimiseen toiminnassa ja palvelujen kehittämisessä on Lapsiystävällinen kunta -työn näkökulmasta tärkeä painopiste.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja romanijärjestöjen yhteistyötapaamisessa keskusteltiin DIAKin Romako-hankkeen työnantajapoolista. Romako-hankkeen työnantajapooli on hakupalvelu, josta romanitaustaiset opiskelijat ja valmistuneet voivat etsiä itselleen sopivia työnantajia työ- ja harjoittelupaikkoja varten. Nuorisopalvelukokonaisuus on jo ilmoittanut osan nuorisotyöyksiköstään pooliin ja toimialalla lähdetään selvittämään mahdollisuuksia laajentaa toimintamallia muihinkin palvelukokonaisuuksiin. Yhteistyötapaamisessa sovittiin myös muun muassa järjestettäväksi seuraavan romanien kansallispäivän 8.4.2024 tapahtumia ja sisältöjä entistä laajemmin toimialan palvelukokonaisuuksien ja romanijärjestöjen yhteistyönä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tavoitteena on tiivistää yhteistyötä myös pääkaupunkiseudun saamenkielisten kanssa. Saamenkielisen väestön edustajien kanssa on suunnitteilla järjestettäväksi vastaava yhteistyötapaaminen kuin romanijärjestöjen edustajien kanssa. Tapaamisessa tullaan käsittelemään myös lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyviä aiheita.

Helsinki on tällä strategiakaudella sitoutunut aktiivisesti edistämään osallisuutta lasten ja nuorten arjessa (KH 7.2.2022 117§). Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja että lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti koko kaupungissa. Helsingissä on käytössä myös monipuolisia vaikuttamisen menetelmiä ja kanavia nuorille. Helsingissä toimii mm. aktiivinen nuorisoneuvosto, kaupungissa on erilaisia kokemusasiantuntijaryhmiä ja lapset ja nuoret vaikuttavat talouden käytön suunnitteluun osallistuvan budjetoinnin prosesseissa. Esimerkiksi nuorisopalveluiden toteuttama osallistuva budjetointi, Nuorten budjetti, tavoittaa vuosittain yli 10 000 12–17-vuotiasta nuorta. Kuluvalle strategiakaudella Helsingissä kokeillaan kaksi kertaa vuodessa järjestettäviä avoimia apulaispormestarien toimialailtoja, joissa lapset ja nuoret voivat tuoda esiin heille tärkeitä asioita suoraan kaupungin johdolle. Lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamista tukeviin toimintoihin pyritään saamaan mukaan kaikkia nuoria ja vahvistamaan edelleen saamelais- ja romaninuorten mukaan kutsumisen tapoja.

Nuorisopalvelukokonaisuus

Nuorisopalvelukokonaisuus edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä, saavutettavuutta ja moninaisuutta. Tavoit-

teena on, että kaikki työmme tähtää kaikille nuorille mahdolliseen, turvalliseen ja jokaista kunnioittavaan vuorovaikutukseen ja tekemiseen. Nuorisotyön lähtökohtana on, että nuori kohdataan myönteisesti, sellaisena kuin hän on - niin tarpeineen, toiveineen, kiinnostuksenkohteineen, taustoineen kuin mahdollisesti näihin liittyvine etuoikeuksineen tai niiden puuttumisineen. Näin nuorten monimuotoisuus, myönteinen kohtaaminen monenlaisten nuorten kanssa, on nuorisotyön ytimessä. Nuorisotyötä tehdään kaikkien nuorten kanssa ja monipuolinen toimintamme on kaikille avointa: esimerkiksi nuorisotaloilla, erityistoimipaikoissa kuten skeittihallilla, kotieläintilalla, musiikkistudioissa, leireillä ja retkillä ja monessa muussa toiminnassa. Nuorten ryhmille ja järjestöille tarjotaan myös monenlaista tukea, esimerkiksi tiloja ja avustuksia.

Turvallisemman tilan periaatteiden laatiminen kaikissa nuorisotyöyksiköissä sekä työyhteisöjen kesken että yhdessä nuorten kanssa varmistavat omalta osaltaan kaikille nuorille mahdollisimman turvallista toimintaa. Periaatteet on joko laadittu tai niitä ollaan tekemässä kaikissa nuorisopalvelukokonaisuuden työyhteisöissä.

Samanaikaisesti kaikille avoimen toiminnan rinnalla, huomioimme myös nuorten erilaiset tarpeet kohdentamalla työtämme myös tarvittaessa esimerkiksi romaninuoriin, sateenkaarinuoriin ja kotoutumassa oleviin nuoriin. Jo noin 20 vuoden ajan kaupungin nuorisotyössä on toteutettu romaninuorille myös erillistä, heidän tarpeidensa mukaista, ainoastaan romaninuorille kohdennettua työtä. Romaninuorille on tarjolla säännöllisesti kerhotoimintaa, retkiä, leirejä, tapahtumia sekä yksilöllistä tukea nuoren tarpeisiin vastaten, esimerkiksi koulunkäyntiin ja mielekkääseen vapaa-aikaan liittyen. Romaninuria -ja aikuisia on jo pitkään ollut työntekijöinä, harjoittelijoina, oppisopimusopiskelijoina ja kesätyöntekijöinä nuorisopalvelukokonaisuudessa. Kansallista romanipäivää vietetään vuosittain yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Romaninuorille suunnatun työn kehittämisessä kuullaan aktiivisesti nuoria ja pyritään vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Esimerkkinä tästä ovat yhdessä muiden pääkaupunkiseudun nuorisotoimien ja romanijärjestöjen kanssa jo pitkään toteutettu leiritoiminta, joka tukee nuoria mm. koulutukseen ja työelämään, hyvinvointia vahvistaviin elämäntapoihin ja laajemmin elämänhallintaan liittyvien taitojen kehittymisessä. Osana Romanipoliittisen ohjelman toimenpide-ehdotuksia on myös suunnitella romaninuorten vapaa-ajanviettoon liittyvä tutkimushanke.

Saamelaisnuorille ei ole nuorisopalvelukokonaisuudessa erikseen kohdennettua toimintaa. Tälle ei ole ollut nuorisotyössä eikä toistaiseksi muulla tavoinakaan tunnistettua tarvetta.

Nuorten kanssa moninasiin tarpeisiin vastaavassa työssä on läsnä kaikki moninaisuus myös hänen kanssaan toimivalla nuorisotyöntekijällä; monenlaista osaamista, kokemusta ja sen rinnalla taustaa, joka vaikuttaa kohtaamiseen, siihen kaikkeen, mitä yhdessä tehdään ja millaiseksi vuorovaikutus muodostuu. Nuorisotyöntekijälle tämän kaiken tunnistaminen on merkityksellistä nuorten moninaisuuden ja moninaisten nuorten kanssa työssä. Tätä tukevat osaamisen kehittäminen esimerkiksi antirasistisesta työotteesta, johon koko nuorisopalvelukokonaisuuden henkilökunta osallistui vuonna 2022.

Kirjasto - ja kulttuuripalvelukokonaisuudet

Kirjasto- ja kulttuuripalvelukokonaisuudet ovat tuoneet romani- ja saamelaiskulttuuria esille näyttelyin ja tapahtumin. Hilja Grönfors & Latšo Džinta esiintyi Vuotalossa romanien kansallispäivänä 8.4.2022. Kaupungin museo on huomionnut tapahtumisissaan romanien kansallispäivän parin vuoden välein. Pasilan kirjastossa järjestettiin 6.4.2022 Romanimusiikin ja -kulttuurin ilta yhteistyössä nuorisopalveluiden ja romanitoimijoiden kanssa. Helmet-kirjaston kokoelmissa on noin 150 nidettä kirjallisuutta eri saamen kielillä sekä musiikkiäänitteitä. Romanien ja saamelaisten kansallispäivinä useissa kirjastoissa järjestetään näyttelyitä romanien ja saamelaisten teoksista sekä romani- ja saamelaiskulttuurista kertovasta aineistosta.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle 1.9.2023 mennessä valtuutettu Petra Malinin ja 28 muun valtuutetun aloitteesta, jossa esitetään, että tuoreisiin lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiin liittyen kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen ja lähtee toteuttamaan selvityksessä esitettyjä toimenpiteitä, kuulien toteutuksessa helsinkiläisiä saamelais- ja romanilapsia.

Valtuustoaloite on kokonaisuudessaan liitteenä.

Asiasta on pyydetty lausuntoa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta sekä ja sosiaali-, terveys ja pelastuslautakunnalta.

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Sini Perho, suunnittelija, puhelin: 310 71596
sini.perho(a)hel.fi
Tiina Larva, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 85098
tiina.larva(a)hel.fi

20.06.2023

Asia/7

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 15.03.2023 Malin Petra Aloite saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano